

Handläggare
Charlotte Gredenberg
Telefon: 0850824400

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd
2022-05-19

Förskolans arbetsmiljö

Svar på skrivelse från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ

Förvaltningens förslag till beslut

Skärholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Sammanfattning

Skärholmens stadsdelsnämnd har skickat en skrivelse till förvaltningen för beredning. I skrivelsen ställer Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ frågor kring arbetet med handlingsplanen för förbättrad arbetssituation för förskollärare och barnskötare. Förvaltningen besvarar frågeställningarna samt beskriver hur arbetet med handlingsplanen fortgår inom förvaltningens förskolor.

Bakgrund

På nämndsammanträdet den 17 februari beslutade nämnden att skicka en skrivelse från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ till förvaltningen för beredning.

Ärendet

I skrivelsen framför Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ att pandemin har drabbat förskolan hårt och att arbetsmiljön har varit slitsam. Under föregående mandatperiod togs beslutet om att en handlingsplan ska tas fram för att förbättra arbetssituationen för barnskötare och förskollärare.

Följande frågor ställs till förvaltningen:

- Finns det en handlingsplan för att förbättra barnskötare och förskollärares arbetsmiljö?
- Har arbetet med handlingsplanen för förbättrad arbetssituation för förskollärare och barnskötare fortlöpt sedan den implementerades?
- Om handlingsplan finns och arbetet fortgår - hur ser upplägget för det fortsatta arbetet ut framöver? Vilka insatser planeras härnäst?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av avdelning förskola.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Under pandemin har förskolan både förändrat och hittat nya arbetssätt för att fortsatt kunna erbjuda förskola och samtidigt begränsa smittspridningen. Under en längre period tillsattes, vid samtliga förskolor, en vikarie per förskola för att avlasta personalen vid sjukfrånvaro. Förvaltningen tror att ökad sjukfrånvaro och långa frånvaroperioder hos såväl barn som pedagoger kan ge sämre kontinuitet i undervisningen.

Finns det en handlingsplan för att förbättra barnskötare och förskollärares arbetsmiljö?

År 2017 fick utbildningsnämnden i uppdrag av kommunfullmäktige att i samråd med stadsdelsnämnderna ta fram en handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för förskollärare och barnskötare.

Målen med handlingsplanen var att:

- förbättra arbetssituationen för förskolans yrkesgrupper
- personalomsättningen minskar
- minskad sjukfrånvaro
- öka andelen legitimerade förskollärare

I samtliga stadsdelsförvaltningar genomfördes intervjuer och fokusgrupper med förskollärare, barnskötare, rektorer, avdelningschefer och representanter från HR. Handlingsplanen är en sammanfattning av de viktigaste åtgärderna som framkommit och som sedan får anpassas efter den lokala kontexten inom varje stadsdelsförvaltning eller på varje förskola. Se handlingsplanen i bilaga 2.

För att identifiera fokusområden utifrån förvaltningens lokala kontext genomfördes en workshop. Inom förvaltningens förskolor identifierades följande fokusområden som viktiga:

1. hälsa
2. tydliga roller och ansvar
3. verksamhetsutveckling
4. minska praktiska uppgifter
5. grundläggande förutsättningar

I den övergripande handlingsplanen för Stockholm stad var det nära ledarskapet ett utvecklingsområde som lyftes fram. Det nära ledarskapet kom inte fram som ett prioriterat utvecklingsområde i förvaltningens förskolor. Det tolkar förvaltningen som att medarbetarna anser att rektorerna är tillgängliga.

Har arbetet med handlingsplanen för förbättrad arbetssituation för förskollärare och barnskötare fortlöpt sedan den implementerades?

På de flesta förskolor har implementeringen skett i befintliga forum, exempelvis genom dialoger på nätverk och på arbetsplatsträffar.

Tillsammans har pedagoger sett över förvaltningens fokusområden och utifrån dessa kompletterat handlingsplanen med lokala fokusområden som var mer relevanta för den egna förskolan. Flera förskolor har identifierat ett behov av att förtydliga schemalaggnings, både i förhållande till tiden i barngrupp och tiden för reflektion och praktiska arbetsuppgifter. För att göra schemat mer tydligt har flera förskolor även infört en bestämd mötesdag för olika forum.

Om handlingsplan finns och arbetet fortgår - hur ser upplägget för det fortsatta arbetet ut framöver? Vilka insatser planeras härnäst?

Flera insatser kring de strukturella förutsättningarna har genomförts, bland annat rutin kring reflektionstid, gemensam tid för pedagogiska frågor på APT samt tid för verksamhetsutveckling i schemat. Flera förskolor upplever positiva effekter av insatserna i form av återkoppling från pedagoger. Med anledning av de senaste årens pandemi har förvaltningen svårt att se insatsernas effekter på sjukfrånvaron. Vissa förskolor har under pandemin haft en hög sjukfrånvaro vilket flera förskollärare upplevt som utmanande för planering av utbildningen. Samtidigt som sjukfrånvaron varit hög hos pedagoger har också frånvaron hos barnen varit hög.

För att minska upplevd stress hos pedagoger finns ett behov av att förändra arbetssätt och organisation, det arbetet sker i dialog med pedagogerna. Bemanningen behöver kontinuerligt anpassas utifrån de barn som faktiskt närvarar på förskolan den aktuella dagen. När arbetsplatsträffarna återgår till att genomföras fysiskt kan frågorna om barnskötarnas och förskollärarnas arbetssituation återigen ha en mer tydlig plats på agendan.

Förvaltningen ser att samarbetet över förskolorna har utvecklats i olika omfattning under pandemin där man ser till alla barn och bemanningen på hela förskolan. Samtliga pedagoger är ansvariga för alla barn och kan möta alla vårdnadshavare. Utvecklingen av samarbetet behöver fortsätta så att det fungerar på samtliga förskolor. Förskollärare har ett komplext uppdrag som innehåller många olika delar och förvaltningen ser att en del behöver stärkas i sitt ledaruppdrag.

Förvaltningen förändrade ledningsorganisationen inom förskolan under föregående år, där rektorer ansvarar för det pedagogiska, nationella uppdraget och enhetschefer ansvarar för det kommunala uppdraget. Förskolans organisationsjustering syftar till att möjliggöra ett ökat pedagogiskt fokus för rektorer och ett mer närvarande pedagogiskt ledarskap. Antalet pedagogiska utvecklingsledare har förstärkts, de arbetar bland annat med

handledning till förskollärarna och medverkar vid reflektioner. För att tidigt få en bild av vad medarbetarna upplever genomfördes i januari 2022 en första tidig uppföljning av organisationsjusteringen i form av en enkät till samtliga medarbetare. Uppföljningen visade att medarbetarna upplever justeringen olika där en del medarbetare känner att det blivit mer otydligt kring vem som ansvarar för vad och att ledning är mer frånvarande. Samtidigt ser andra medarbetare förändringen som positiv då det blivit mer tydligt kring vem som gör vad. Under samma period har två förskoleenheter fått nya rektorer och två av tre enhetschefer är nya. En förskoleenhet har vid återföring av resultaten fått responsen att man redan nu ser en skillnad i verksamheten, sedan man besvarade enkäten. Rektorer och enhetschefer tar vidare resultaten i dialog med medarbetarna på respektive förskola och en ny uppföljning av organisationen genomförs i maj/juni.

Villkor och organisering för ett närvarande och pedagogiskt ledarskap i förskolan

Utifrån handlingsplanen fick forskarna Sven Persson och Bim Riddersporre från Malmö universitet uppdraget att i en forskningsstudie belysa hur man kan främja ett närvarande och pedagogiskt ledarskap i förskolan och hur det uppfattas av förskolans personal. Forskningsstudien genomfördes på uppdrag av förskoleavdelningen inom utbildningsförvaltningen och presenterades under år 2021.

Under år 2022 fortsätter arbetet med att omsätta handlingsplanen, bland annat genom processinriktad bearbetning och uppföljning utifrån resultat från forskningsstudien. En rektor från varje stadsdelsförvaltning deltar vid sex tillfällen i strukturerade diskussioner under ledning/handledning av Bim Riddersporre och Magnus Erlandsson (statsvetare och lektor i ledarskap). Mellan varje tillfälle genomförs uppgifter, kopplat till avsnitt i forskningsstudien, som sedan redovisas för gruppen. Exempel på teman är ” Hur kan ledarskap, ledningsorganisation och organiseringen av förskolornas verksamhet i stadsdelarna utgå från de demografiska, ekonomiska och sociala förhållanden som råder?”

Jämställdhetsanalys

Inom förvaltningens förskolor är majoriteten av medarbetarna kvinnor och handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen berör därmed främst kvinnor. En bra arbetsmiljö är viktigt för alla, åtgärder för att förbättra arbetssituationen är därför en viktig del i arbetet för en jämställd hälsa.

Patrik Åhnberg
Stadsdelsdirektör
Skärholmens
stadsdelsförvaltning

Britt Karlsson
Ansvarig
Skärholmens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Skrivelsen
2. Slutrapport med handlingsplan - För förbättrad arbetsituation för förskollärare och barnskötare, Förskoleavdelningen, Utbildningsförvaltningen 2019

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Patrik Åhnberg, Stadsdelsdirektör	2022-05-02
Britt Karlsson, Ansvarig	2022-05-02